

je buržoaske partije u opšte i imaju, neposredno je izraz klasnih interesa. Zato se školsko pitanje i ne može i ne sme eliminirati samo za sebe i kao takvo posmatrati i tretirati. I sve dotle, dok učiteljstvo kao celina direktno akcijom, savremeno i snažno organizovano, pomognuto od radničke klase, čiji je interes radikalno rešenje ovoga pitanja, ne učini pritisak na gospodareće elemente, sve dotle ćemo ovako skrpljeni u gomilice, uzbuđeni i svetlihi očiju, tražiti izlaza iz zagušljive atmosfere ovakvog školskog života, ali ćemo se vraćati u svoja sela sve zabrinutiji i sve nezadovoljniji. I to će biti, sve dotle dok se ne iztreznimo od patriotskog pijanstva.

(Konec pril.)

Šolski list. Ker se je 2. številka Šolskega lista 1. in III. stopnje zaradi železniške stavke zakasnila, pošiljamo te dni šolskim vodstvom samo II. stopnjo; 1. in III. dobijo naknadno.

Učiteljska tiskarna.

Javna kvalifikacija ljudsko-in meščanskoškolskega učiteljstva.

Naredba poverjeništvu za uk in bogočastje o usposobljenostnem ocenjanju učiteljev na javnih ljudskih in meščarskih šolah v Sloveniji.

Dokler se po zakoniti poti ne ustanove določila o službenem ocenjanju učiteljev na javnih ljudskih in meščarskih šolah v Sloveniji, se odreja na podstavi pooblastila § 78. drž. zakona o ljudskih šolah z dne 14. maja 1869., št. 62 drž. zakona to-le:

§ 1.

Ravnatelj in nadučitelj večrazrednih šol predlože najkasneje do dne 30. junija vsakega leta okrajnemu (mestnemu) šol. svetu za vsakega podrejenega učitelja službeni popis glede zmožnosti, metode, marljivosti, točnosti in vestnosti, uporabnosti in vedenja.

§ 2.

Za vsak šolski okraj se ustanovi pri okr. šolskem svetu okrajna ocenjevalna komisija, ki priobči na podstavi službenega popisa (§ 1.) in nadziranj okrajnega šolskega nadzornika vsakemu učitelju določnega okraja pod zaprtim ovojem in proti obratni poštni sprejemnici službeno oceno po tem-le vzorcu:

Službena ocena.

Vaše delovanje na šoli v se za šolsko leto na podstavi službenega popisa šolskega vodstva in nadziranj z dne in z dne ocenja tako-le:

1. Zmožnosti:
2. Metoda:
3. Marljivost, točnost in vestnost
4. Uporabnost:
5. Vedenje:
- Opomba:

§ 3.

1. Člani okrajne ocenjevalne komisije so: predsednik okrajnega šolskega sveta — načelnik;

Po dovršenem zrelostnem izpitu, leta 1882. je bil imenovan začasnim učiteljem na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, kjer je bil l. 1886. stalno nameščen. Leta 1901. je bil imenovan vadniškim učiteljem na tukajšnjem učiteljskem, kjer je neumorno deloval do prerane svoje smrti. Tu se je izčrpal do zadnje sile ter šel v večnost „z dela in teže učitelj-trpin“.

Pa tudi izven šole je bil pokojni Krulec vsestransko delaven. Sestavil je „Mojo prvo čitanko“ in spisal „Navodilo k Moji prvi čitanki“. Popravil in predelal je Ivan Miklosizhev „Slovensko-nemški Akecednik za obče ljudske šole“. Bil je tudi priden sotrudnik naših šolskih listov, de ven odbornik Slovenske Šolske Matice, Glasbene Matice, Slovenskega učiteljskega društva in Slovenskega planirkega društva. Do svoje smrti je bil tudi član Ljubljanskega učiteljskega društva. In tega vsestransko delavnega in zaslužnega šolnika ni več med nami . . . Kako ga je škoda!

Vigred se povrne,

al' prijatelja k nam nazaj
alkdar več ne bo.

Na svidenje onkraj grobal

okrajni šolski nadzornik — poročevalec;

zastopnik učiteljstva ljudskih in meščarskih šol v okrajnem šolskem svetu — prisednik. Ako sedi v okrajnem šol. svetu več zastopnikov učiteljstva, stopi tisti izmed njih v okrajno ocenjevalno komisijo, ki ga določi predsednik okrajnega šolskega sveta.

2. Za stalne veroučitelje pa stopita na mesto okrajnega šolskega nadzornika po cerkvenem oblastvu določeni nadzornik veronauka (dekan ali poseben nadzornik) in na mesto zastopnika učiteljstva zastopnik cerkve.

3. Kadar gre za ocenjanje zastopnika učiteljstva, oziroma cerkve v okrajnem šolskem svetu, stopita v ocenjevalno komisijo njiju namestnika.

§ 4.

Službovanje ravnateljev, nadučiteljev in začasnih voditeljev večrazrednih šol, istotako voditeljev enorazrednih, ocenja okrajna ocenjevalna komisija samo po izidu nadziranj okrajnega šolskega nadzornika.

§ 5.

1. Predpisani redi so: 1. „prav dobro“, 2. „dobro“, 3. „zadostno“, 4. „nezadostno“; za vedenje pa: 1. „popolnoma pravilno“, 2. „pravilno“, 3. „manj pravilno“, 4. „nepravilno“.

2. Ocenjevalna komisija pod vsako točko ocenjevalne pole (§ 2.) kratko in točno poviše lastnost učiteljevo ter mu na tej podstavi prisodi red. V posebni opombi naj se omeni izredno šolsko, prosvetno, človekoljubno ali drugo podobno delovanje.

3. Vedenje se ocenja, v kolikor se vpoštevata proti predstojnikom, tovarišem, staršem in učencem, zunaj šole pa, kolikor je v zvezi z ugledom učiteljskega stanu in z napredkom in razvojem zavoda, na katerem učitelj deluje.

4. Posameznim učiteljem se v službeni oceni priobčujejo le redi, ki so določeni v 1. odstavku tega paragrafa, brez nadaljnjega popisa.

§ 6.

Šolskemu vodstvu in višjemu šolsk. svetu v Ljubljani okrajni šolski svet obenem pošlje prepis ocenjevalne pole (popis in rede), iz katere je razvidno, kako se je ocenilo službovanje na šoli nameščenih učiteljev.

§ 7.

Učitelji imajo pravico, pri šolskem vodstvu v ocenjevalni dobi po enkrat vpogledati v prepis ocenjevalne pole ter si ga prepisati; tekom 14 dni izza vročitve ocene se smejo pritožiti na višji šolski svet zoper oceno, ki je slabša nego 1. ali 2. red (§ 5., [prav dobro, dobro, oziroma popolnoma pravilno, pravilno]).

§ 8.

1. O prizivih odloča prizivna komisija pri višjem šolskem svetu, katere člani so pristojni višji šolski nadzornik in dva učitelja, ki sta nastavljeni na javnih ljudskih in meščarskih šolah ter sta člana višjega šolskega sveta.

2. Če bi se pa pritožil zoper oceno eden teh dveh učiteljev, določi višji šolski svet drugega učitelja iste kategorije v prizivno komisijo.

3. Prizivna komisija za pritožbe veroučiteljev je sestavljena iz višjega nadzornika za veronauk in iz duhovnika, ki ga določi cerkveno oblastvo izmed dveh duhovnikov, ki sta člana višjega šolskega sveta.

4. Če je treba poizvedb. preden se odloči o prizivu, jih izvrši pristojni višji šolski nadzornik, oziroma višji nadzornik za veronauk ali duhovnik, določen po cerkvenem oblastvu.

§ 9.

1. Usposobljenostna ocena nanovo nameščenih ali s početkom šolskega leta premeščenih učiteljev naj se redno ne ustvarja pred tretjim četrtletjem.

2. Redna letna ocena se priobči učiteljstvu tekom enega meseca po zaključku šolskega leta, in sicer prvič za šolsko leto 1919—20.

§ 10.

Višji šolski nadzorniki priobčujejo svojo oceno okrajnemu šolskemu nadzorniku in vsakemu učitelju osebno pod zaprtim ovojem in proti obratni poštni sprejemnici.

2. Njih ocena je dokončna.

V Ljubljani, dne 23. aprila 1920.

Deželna vlada za Slovenijo.

Poverjeništvu za uk in bogočastje.

Poverjenik: dr. Verstovšek s. r.

JOSIP LAPAJNE:

Učiteljstvo sebi.

Ko sem pred 20 leti k temelju Učit. konvikta priložil prvi kamen, ki smo ga mladi učiteljski skrivali klesali dobro leto, nisem mislil na samega sebe, in če tarnam danes, bi z istim vzlikom trdil, da me ne sili k temu lastni „ego“, temveč edino učiteljski ponos, ponos, ki ga naj ustvarjata lastna oseba, moja in tvoja družina. Učiteljeva osebnost zdatno podpira ugled stanu in šole, še zdatnejše pa isto podira zanemarjena učiteljeva družina, njegovi otroci. Je-li ugled našega stanu primerno, če so učit. otroci po vaseh slabše opravljeni, kakor oni kakega zakonatega trgovca ali gostilničarja, če so v mestih bolj nastanjeni in oskrbljeni, kakor njih vaški sodruzi? Uboga učiteljska sirota, trpeča posledice vojske, se bo li s ponosom sklicevala na stan svojih roditeljev? Veste li, da sem že opetovano opazil, da je učiteljev sin kaj rad zatajil svojega očeta! In oni veliki gromovniki izišli iz učiteljskih družin, ni jim li bilo v največjo slast biti po šoli, po učitelju? Obdržimo tedaj našo deco bližje sebi samim, olajšajmo jim težave neznanih dni in provedimo jih k popolnemu razumu ob naših lastnih ognjiščih! Mnogega zla ubranimo otroke najlaže po onih jureh, ki so sami okusili podeželski kruh in razumevajo, kako grozen prepad zlja nasproti malim „ubežnim kraljičcem“, ki z zelenih poljan stegajo ročice v svetloblesteče mestno ozidje. Da usoda učitelje kaj rada obdarja z otroci, je znano, da učiteljski otroci niso ravno najboljše dijak, je ob izčrpanih očetovskih silah razumljivo, da pa so navadno najpremetnejši in najživahnejši, je pač pripisovati okoliščinam njih zdravih početnih bivašč. Vse troje nas kliče tedaj, da našim študirajočim dijakom preskrbimo res varnega zavetja pod večjo roko. Če nimamo lastne strehe, naj nam bo v sili dobra tudi tuja, le ognjišče naj bo domače! Na zadnjem občnem zboru je nasvetoval učitelj ljublj. obč. odbornik Likozar naj bi se kak ljubljanski zavod prestavil na deželo, (Sangrad pri Cerkljah ali razne graščine), njegove prostore pa naj bi zasedel naš konvikt ali dijaški dom. Nasvet naj ne vrte mimo ušes! — Drugi predlog se je kratkoma preslišal. Glasi se: Vsak zavezen učitelj (lica) bodi član Učiteljskega konvikta! — Če pomagati učiteljevemu otroku, podpirati svoj stan in njegov ugled, če nimaš otrok, si jih vsak dan lahko nakopješ in tedaj boš pomoči potreben tudi sam. Oni pa, ki jezdi jo že na konju, naj premišljajo dni, ki so bili in prav radi bomo vsi segli globoko v žepe in zdaten položili dar, sebi in našim malim v dar. — Učiteljstvu, ki je zasnovalo idejo in zaklad Učit. konvikta, gre vse priznanje in podeželani nikakor ne bomo dopustili, da bi poedinci uganjali v društvu osebno in dnevno politiko!

Dopis iz Prekmurja.

V Prekmurju je primanjkovalo okrog 50 učiteljev. Civilni komisar si je znal hitro pomagati in je nastavljal sporazumno z viš. šol. svetom stare, domače učitelje. Niti eden od teh ne razume slovenskega jezika. Ko pridemo s temi v dotiko, govorijo ti z nami po nemško. Predstavljaj si, uboga grešna duša, kako izgleda ta babilonska (jugoslovenska) šola! Prvi razred uči Slovenec, drugi pa takozvani novopečeni Prekmurci (v resnici Madžaroni). Naša država nastavlja te ljudi, jih plačuje zato, da poučujejo spakodran dijak. Ko prevzame ta razred zopet Slovenec, je treba otroke šele učiti Slovenščino. Otroci izgubijo s tem eno leto, a država plačuje Madžarone zato, da otroci ne znajo jezika. Umevno je, da je naše učiteljstvo zelo ogorčeno nad takim brezglavim početjem. Ako gospodu komisarija pomanjkanje učiteljstva res tako zelo skrbi, naj še teh par mesecev pusti otroke brez pouka, in v jeseni nastavi naše učitelje-začetnike! Veliko bolje brez pouka, kakor pa da bi učili madžarski učitelji! Sicer pa opazimo, da se gosp. civ. komisar vmešava v notranje poslovanje okr. šol. sveta. Okrajni šolski svet sploh ne eksistira, naš nadzornik sploh nima besede, dekrete izdaja le civ. komisar za Prekmurje.

Ako službeno pišeš na civ. komisarijat (na okr. šolski svet ne smeš), čakaš par mesecev odgovora. Razumljivo, ker si g. civ. komisar ne zna razdeliti delokroga. Čemu pa imamo nadzornika?

Učiteljstvo nastavlja na taka mesta, kjer sploh ni mogoče začeti pouka. Ko pride isti zopet nazaj, se čudi gospoda, zakaj ni že začel s poukom. Obljubovali so nam rebesa, obljubovali zemljo, velike šolske vrte. Rekli so nam, da je tu doma blagostanje, da imajo kmetje vsega dovolj! Pride nato učitelj s svojo ženo. Občina mu noče dati vrta, ne polja, pravi

da je že drugim dala v najem. Ako vpraša za nakup živeža, ga zopet ni itd. Načelne mara popraviti šolskih poslopij! — Država bi skoraj vse tukajšnje šole porušila; gospod župnik Klekl je bil proti temu. Predlagal je, naj ostanemo državne, občinske in rimo-katoliške šole. Posebno zadnje so mu stale na duši. Predsednik kraj. šol. stolca (sveta) je župnik (brez izvolitve). Ljudje pa nočejo popravljati, ker mislijo, da bo država vse šole prevzela v svojo oskrbo.

K sklepu še nekaj! Hvaležno nalogo bi rešili kolegi in Murski Soboti s tem, da bi ustanovili tam okraj. učiteljsko društvo. Naj se pošljejo vabila, vsi pridemo! Ako ostanemo še nadalje brez organizacije — notem bo v Prekmurju kmalu več Madžaronov kakor nas!

Viš. šol. svet opozarjamo, naj izbacne vse mažarske učitelje, sicer jih bomo sami. Trotove še čebela ne marajo!

Nekaj misli k članku „V Srbiji in pri nas“.

Pod naslovom „V Srbiji in pri nas“ razpravlja tov. I. J. v 16. št. Učit. Tovariša momente, na katere se ozira srbska naučna uprava pri podelitvi raznih učiteljskih mest. Vse lepo in prav! Nikakor pa se ne morem strinjati s smelo trditvijo „kdor ni dela vaje zunaj šole, ta tudi v šoli ne dela“. Torej izvenšolsko delovanje, bodisi na književnem ali kulturnem polju, naj bo edino merilo učiteljskega delovanja v šoli! To vendar ne gre! Kaj pravijo k temu po večini naše tovarišice? Poznam izborne učiteljske moči, ki žive samo za šolo in porabijo ves prosti čas zopet za šolo. Za izvenšolsko delovanje pa jim primanjkuje časa. Šola potrebuje celega človeka. Dvema gospodarjema pa naenkrat do danes še ni bilo služiti mogoče. Ne trdim, da kdor dela izven šole, ne stori v šoli ničesar. Omenjam pa le besede priznanega pedagoga, strok. in mladinskega pisatelja: „Pisati ne morem več, ker trpi drugače pouk“. Tako odličen šolnik!

All mora pri podelitvi kakšnega mesta tudi državni uradnik naštetati svoje izvenuradno delovanje? — Saj smo tudi mi državni uradniki, ali si naj sami postavimo steno, ki naj nas loči od drugih?

Ne podcenjujem izvenšolskega dela tovarišev, ki priča o njihovi marljivosti. Za to se naj dobi plačilo izven šole. Sicer pa „ne samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dožan!“ Da pa bi vsled intenzivnega izvenšolskega delovanja storil v šoli več, nego ostali, o tem pa iz lastne skušnje zelo dvomim. Glavno merilo učiteljeve sposobnosti bodi vedno le njegova kvalifikacija. — V ostalem sem pa naziranja tov. I. J. B. Z.

Podpirajte

„Jugoslovansko Matico!“

CENE:

V obrambo.

„Slovenski učitelj“ se je v zadnji št. jako nerodno spotaknil ob Šolski list in bi storil veliko umestnejši korak, če bi obrnil klasifikacijo, namenjeno Šolskemu listu v razpravi „Kultura“, kjer ga označi kot znak nizke naše kulture — rajši na sebe.

Ne mislim varovati Šolskega lista kritike, ki jo zasluži in prepričan sem, da če bi hoteli dati uradniki s Šolskim listom knjigo stalne vrednosti za ljudsko šolo, bili bi gotovo toliko dalekovidni, da bi vzeli v vsebino vse novejšje kulturne delavce in tudi starejšje ne bi zametavali.

Da se bomo prav razumeli, pripomnim, da sem za svojo osebo in zaenkrat še za knjigo stalne vrednosti, ki bi bila kelikor mogoče popolno urejena in vsebovala snov najnovejših kulturnih delavcev poleg onih iz preteklih dni. In če me vsled tega kvalificira kdo kot nazadnjaka, sem prepričan, da me je obsodil po paragrafi naglega soda, kajti pomisliti je, da naše podeželsko ljudstvo zaenkrat še ne bo voljno nabavljati svoji deci vsako leto mogoče dvakrat nov list, ki bi se le malo časa uporabljal. Le počasi! Pride tudi še to, a ne stopajmo z obema nogama hkrati, temveč z vsako posebej.

Vsi smo občutili kričečo potrebo, da je nadomestiti čitanke, v katerih je bilo že skoroda nemogoče najti primerne čtiva za našo mladino. Če hočemo biti odkriti, pač ne bo nikogar sram priznati, da nam je v tej dobi Šolski list kaj prikladno vztrajal vrzel v pomanjkanju dobrega čtiva na ljudski šoli in smelo trdim, da bi se težko našel kdo, ki bi v tako kratkem času bolj prikladno uredil list ali pa knjigo, ki naj nadomesti čitanke, kot so storili to uredniki Šolskega lista vsak za svojo stopnjo.

Ne bom na novo poživljal stvarne kritike o Šolskem listu, saj smo jo že ponovno slišali in poznamo prav dobro vse njegove vrline in pomanjkljivosti, a hvalježi smo mu prav iz srca, da nam je priskočil v kritičnem času na pomoč. Povem le toliko, da ga naša mladina prebira z velikim zanimanjem in je pri njej že docela domača, ker je našla v njem vse vrline, ki so kritiku v „Slov. učitelju“ še tuje.

Zdi se mi, da prevladujejo v novejšem času kritike strankarski momenti. Če napravi ena roka še toliko lepega, dobrega in koristnega, je vse od druge obsojeno v smrt. Kam nas bo to dovedlo, je drugo veliko vprašanje.

Če bi hotel biti „Slov. učitelj“ stvarjen in odkrit, moral bi resnici na ljubo priznati Šolskemu listu poleg hib tudi vse vrline, katerih mu noben šolnik ne more odreči in ne bi ga žigosal le z neslanimi opazkami.

Če hočemo biti kulturni, bodimo v prvi vrsti stvarni!

PAV. FLERÉ:

Sklepni razredi na mestnih ljudskih šolah.

Pri presojanju sklepov odbora ljubljanskega učiteljskega društva v zadevi sklepni razredov na mest. ljudskih šolah (gl. let. „Uč. Tov.“ št. 13.) je smatrati kot 1. vprašanje zaključnega razreda na ljudskih šolah.

2. načelno vprašanje organizacije in stališča meščanske šole.

K tema vprašanjem si dovoljujem pripomniti:

1. Z ozirom na to, da se v mestnih ljudskih šolah večina otrok zadnjih treh šolskih let razprši v druge šole in ostane v ljudski izvečine le manj sposobni material, naj bi se uredil na teh šolah nek zaključni razred s praktičnim učnim in vzgojnim poudarkom. Normalno naj bi kot zaključni veljal VI. razred; to pa le tedaj, če je na vsako stran (tedaj tudi na srednje šole) mogoč vstop iz ljudske šole po dovršenem 5. letu ljudskošolske izobrazbe. Vendar pa naj se ta zaključni razred ne uvaža v organizacijo ljudske šole, ne da bi dopuščal izjem navzgor in navzdol. Kadar n. pr. v Ptuj delimo slovensko mešano ljudsko šolo v deško in dekliško, bo VI. razred tako prazen, da bi njegovo vzdrževanje ne bilo ekonomično in se bomo morali zadovoljiti z zaključnim oddelkom pri najvišjem občem razredu. Drugod se lahko pripeti, da bi bilo preveliko število učencev v VI. letu v zaključnem razredu, njihova zrelost ali celo sposobnost za nadaljnji, a ne zaželjeni ukovira uspešnemu delu v takem razredu; v takem slučaju naj se dovoli tudi nastavek s VII. razredom, kar je za izobrazbo gotovo boljše kakor pa vzporednica k VI. razredu.

Taki zaključni razredi pa naj bi se ne uredili le na mestnih ljudskih šolah, nego povsod, kjer je dana (zazdaj z meščanskimi, pozneje mogoče tudi s kakimi drugačnimi šolami) za nadarjene otroke možnost višje izobrazbe kakor jo more nuditi ljudska šola.

V ta zaključni razred vstopajo vsi učenci, ki so dosegli to učno stopnjo, in vsi, ki spadajo nanjo, došli odkoderkoli.

Vstop iz tega razreda v druge (meščanske, srednje i. pod.) šole je za učence mogoče le pod pogoji za sprejem v te šole.

2. Za presojanje drugega vprašanja naj bi veljalo načelo:

Zaradi stremljenja po čimprejšnji fuziji meščanske z nižjo srednjo šolo naj se prva po svoji organizaciji vedno bolj bliža drugi in naj se gledé organizacije in stališča na njo prenesejo vse tozadevne določbe za nižje srednje šole. Te bi bile:

- enaki pogoji za vstop (v obeh brez izpita po dovršenem 5. šolskem letu ljudske šole),
- poizkusna doba, po kateri se učenec lahko vrne ljudski šoli,
- ista učna doba (3—4 leta),
- iste ugodnosti za prestop v razne strokovne šole in na učiteljske, kjer naj se formalni sprejemni izpit v obče odpravi.

Učenci, ki v meščanski ali srednji šoli v vzgojnem ali učnem oziru ne uspevajo, se do dovršene šolske obveznosti oddajajo ljudski šoli; kaka izjema ne sme veljati ne za mesta ne za deželo. Če bi se taki otroci morali obdržati v meščanski ali podobni šoli, se kmalu najdejo stranke ki bi izrabljale dejstvo, da se v meščanski šoli neopravičene zamude ne kaznujejo, priglasile bi otroke v to šolo, pošiljale ne bi jih nikamor.

Vsak Jugoslovčan mora biti član

„Jugoslovanske Matice!“

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Zborovanje Učiteljskega društva za mariborski šolski okraj*) se vrši dne 6. maja ob 10. uri dopoldne v Mariboru v mali dvorani »Narodnega doma«. Vzpored: 1. Poročilo nam. predsednika. 2. Predavanje. 3. Volitev novega predsednika. 4. Slučajnosti in predlogi. Pridite polnoštevilno!

+ Pedagoško društvo v Krškem (krški krožek) zboruje v četrtek pred binkošti, t. j. dne 20. maja ob 11. uri dop. na Catežu ob Savi. Ker se bodo razmotrila važna stanovska vprašanja, prosimo polnoštevilno udeležbo. Vabijo se tudi tovariši in tovarišice St. Jernejskega okrožja. Tovarišica Vlastimila Levstikova bo predavala o temi: »Pomen šolskega gledališkega odra«. Na svidenje!

+ Učit. društvo cerkljško-loškega sodnega okraja je zborovalo ob skoro polnoštevilni udeležbi učiteljstva 8. aprila 1920 v Grahovem. Po predsednikovem pozdravu prosi besede tov. Kobal, ki čestita predsedniku k imenovanju za okraj. šol. nadzornika. Opiše trpljenje njegovo in njegove družine za časa skoro petletne suspenzije. Imenovanje naj mu služi vsaj kot delno zadoščenje in plačilo za kruto preganjanje in storjene krivice. Najzanimivejša točka dnevnega reda je bilo predavanje tov. predsednika Kabaja, ki je govoril o temi: »Demokracija duh med učiteljstvom, pri pouku in odgoji v šoli«. Zanimivim izvajanjem je sledilo učiteljstvo ves čas pozorno. Spisani referat se predloži viš. šol. svetu Volitev delegata za učit. kongres se je odložila na prihodnje zborovanje. Radi plačevanja članarine se pridružuje društvo predlogu tov. Gangla ozir. sklepu pravnega odbora. Glede okrožnice v svrhu ustanovitve skupne jugoslov. učit. organizacije brez razlike političnega in strankarskega prepričanja se sklicuje na svoj sklep z dne 8. maja 1919, ki se je z njim že izreklo za enako organizacijo. — Tajnik.

+ Litijsko učiteljsko društvo zboruje v sredo 12. t. m. ob 9. uri v Toplicah pri Zagorju s sledečim vzporedom: 1. Pozdrav in odborova poročila. 2. Tov. Andoljšek: Germanizacija v srednjem veku in nje žalostne posledice za Slovence. 3. Tov. Lilijski: Iz mojega ujetništva na Francoskem. 4. Volitev odbora in delegatov za Zavezino skupščino. 5. Raznoterosti. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

+ Slovensko učiteljsko društvo Kočevskega okraja zboruje dne 15. t. m. v Loškem potoku. Vzpored: pozdrav predsednika, referat tov. Mir. Trosta o Lermontovu, poročilo zastopnika v okr. šol. svetu, volitev delegatov za »Zavezino« zborovanje v Celju, nominiranje zastopnikov za skupščino UJU v Beogradu in za prihodnjo dobo v okraj. šol. svetu ter sklopanje o razdružitvi društva v namen, da se osnuje novo društvo za slov. in nemško učiteljstvo v okraju. Odhod iz Sodražice ob 10. uri (polet. časa). V slučaju neugodnega vremena se vrši zborovanje istotam in z istim dnevnim redom v sredo po Binkošti t. j. 26. t. m. — Pridite vsi! Predsednik.

+ Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo v Gornjem gradu dne 18. aprila ob jako povoljni udeležbi. Predsednik V. Pulko navzoče iskreno pozdravi ter preide na dnevni red. Zapisničarica Marija Rojnik prečita zapisnik zadnjega zborovanja, ki se neizpremenjeno odobri. Na to se oglasi tov. Kocbek, ki pravi, da se mu čudno zdi, kako da se v 14. šte. »Učit. Tov.« pozdravlja »Umesten predlog« ormoškega učit. društva glede uvedbe posebnega »Šolskega uradnega lista«, med tem, ko se je isti njegov predlog, objavljen že v 5. šte. »Učit. Tov.« med društvenimi poročili — prezrl. Pristavil je še, da je tudi okrajni šol. svet za Gornji grad ta predlog sprejel. Na to sta se prečitala dva dopisa in sicer »Strok. tajništva« o članarini in od »Zaveze«, da se pozove vse še neorganizirano učiteljstvo k pristopu v društvo. Za tem so se pregledale vrste naših članov in glej! manjka le eden, ki pa ni včlanjen iz posebnega vzroka. Predsednik je na to govoril o šolskih razmerah v naši državi s posebnim ozirom na šolstvo v Sloveniji in Srbiji. Orisal je neugodne šolske razmere v Srbiji pred vojno in kakoršne so sedaj. Reden šolski obisk so onemogočale prej razne ovire, osobito pa raztresena in zelo oddaljena sela in neradni prispevki za vzdrževanje šol. A v povojni dobi so po Srbiji šolske razmere ponekod tako slabe, da si mi to komaj predstavljamo. Šolska poslopja so izropana; ni vrat, ni oken; manjkajo klopi, učila; šolskega sluge ni. Šolski odbori, ki bi imeli od pobranega davka dati gotovi del tudi

*) Došlo prepozno za zadnjo številko! Opomba uredn.

šoli, tega navadno ne store ali le v neznahtni meri. K temu še pride preziranje učiteljskih zasebnih pravic. Tako je vlada zaslegla v Beogradu Učiteljski dom, namenjen učiteljskim sirotam. Na ugovor je takratni naučni minister Marinković rekel deputaciji, da more za se kaj izprositi, a ne se mešati v ministrske posle. Med tem ko je vlada dala nekaterim beograjskim bogatašem velika brezobrestna posojila, da si popravijo svoje palače, da jih dajo proti oduški najemnin v najem, bi učiteljstvo moralo lepo prositi, da dobi nazaj svojo lastnino. Ta dejstva in pa prikazen, da se vse združuje v močne skupine, ker se zaveda, da le v slogi je moč, so privedla tudi učiteljstvo raznih držav do tega, da se združuje v sindikate, to je v zveze s sorodnimi skupinami v še večjo moč. Sistem prosjačenja in pritiskanja kljuk se je preživel. Sistem borbe, smeje in odločne je postal dostojen modernega sodobnega človeka, ki ima svoj ponos, ki si je v sveti svojega dostojanstva, svoje vrednosti. Koncem se je pobirala članarina in prostovoljni prispevki za rezervni sklad ter se je določilo, da se vrši prihodnje zborovanje meseca junija na Rečici. P.

Kronika.

— Prof. F. W. Foerster, znamenit pedagog in politik ter vseučiliški profesor v Monakovem, je prišel za odpust iz naučne službe. Javnosti naznanja, da tega koraka ni storil zato, da bi ustregel željam nemškonskega dijaštva in da tudi ne namerava trajno ostati v inozemstvu. Kadar pride ura, bo svoje naučno delo med nemškim narodom znova začel, in sicer na širši podlagi nego doslej. Današnji duh na nemških vseučiliščih pa ne daje tal, na katerih bi mogla zrasti nova Nemčija.

Kakor znano, se prof. Foerster nikoli ni strinjal z nemškim imperializmom in narodnim šovinizmom in je imel dovolj poguma, da je Nemcem povedal svoje mnenje prav odkrito, če in kadar je sploh bilo potreba. Zato je bil nemškonski nacionalnim krogom in posebno dijaštvu vedno trn v peti.

— Ljudsko štetje v naši kraljevini. Vlada je odredila, da se izvrši dne 31. decembra 1920 splošno ljudsko štetje na teritoriji kraljevine SHS. Istočasno se ima izvršiti tudi popis vse domače živine in popis hiš in poslopij, v katerih stanujejo ljudje. Ljudsko štetje bo v rokah občinskih oblasti. Njihova dela bodo nadzorovala okrajna glavarstva in ministrstvo za socialno politiko. Državni in občinski uradniki, učitelji vseh šol, svečeniki in drugi pismeni državljani so obvezani, da prevzamejo popisovalne pole v kolikor jih v to določi kompetentna občinska oblast. Osebe, ki opravljajo te posle v kraju, kjer stanujejo, ne dobe nobene nagrade, osebe pa, ki bodo vršile ta posel izven svojega bivališča, dobivajo dnevno po 20 dinarjev in povračilo vseh potnih in drugih stroškov. Vse stroške krije občinska oblast.

— Zamenjava bankovcev po 50 in 20 kron se vrši še do 15. t. m. Po tem dnevu bodo ostali v prometu še 10, 2 in 1 kronski bankovci, ki se bodo pozneje zamenjali.

Davek na vojne dobičke. Tozadevni zakon je potrjen ter se začne takoj izvrševati. Za podlago so dohodki v letih 1914. do 1919. Ako se v teh letih povprečno ni pridobilo na leto nad 40.000 K več kot povprečno v štirih letih poprej, se davek ne sme predpisati. Kdor pa je v letih 1914. do 1919. pridobil skupno nad 120.000 K ali samo v letu 1919. več kot 60.000 K, zapade obdavčenju. Nadalje se obdavčijo letni dobički: 40.000 K s 30%, od 40.000 K s 35%, od 80.000 K do 160.000 K s 40%, od 160.000 K do 240.000 K s 50%, od 240.000 K do 400.000 K s 60%, od 400.000 K do 800.000 K s 70%, od 800.000 K do dveh milijonov kron s 80% in od dveh milijonov kron višje z 90%.

— Ustava v Čehoslovaški. Republika ima dve zakonodajni zbornici, t. j. poslansko zbornico in senat. Volilno pravico za parlament imajo moški in ženske z dopolnjenim 21. letom, v senat pa s 26. letom. Izvoljen je lahko v parlament vsak državljani (državljan), ki je izpolnil 30. leto, v senat pa s 45. letom. Mandati za parlament trajajo šest let, za senat pa osem let. Predsednika republike volita s tripetinsko večino parlament in senat. Ena in ista oseba sme biti za predsednika izvoljena le dve dobi zapored, le glede sedanjega predsednika dr. Masaryka je sklenjeno, da ostane predsednik do smrti.

— Janu Žižki, slavnemu vojskovodji čeških husitov, bodo dne 14. julija povodam 500 letnice njegove zmage nad armadami nemškega cesarja Sigmunda na gori Žižkov postavili Čehi velik spomenik. Temeljne kamne bodo prepeljali iz raznih krajev čehoslovaške države.

Iz Jugoslavije.

— Jubilej dela. »Učiteljski list«, glasilo jugoslovanskih učiteljskih društev v Trstu, se spominja v svoji 4. številki z dne 16. aprila v laskavih besedah »Učit. Tovariša« in njegovega letošnjega jubileja, ki ga nazivlja jubilej dela. Med drugim piše: »Šest desetletij plodonosnega dela je za njim, šestdeset let je dvigal svoj glas za potrebe slovenskega šolstva in pravice učiteljskega stanu, ki mu ni bila življenjska pot nikoli posuta z rožami. Doživel je mnogo solnčnih, a tudi senčnih ur in se razvil do današnjih dni po vsebini in obliki v list, ki je stanu in narodu v čast!« —

Poziv ljubljanskemu učiteljstvu! Vsa vodstva in ravnateljstva ljubljanskih ljudskih in meščanskih šol se prosijo pobrati od onega podrejenega učiteljstva, ki želi drv za zimo od vlade, predplačilo v 3 enakih obrokih in sicer za maj, junij, julij posebej, vselej do 10. dotičnega meseca. 1 kubični meter stane 150 K. Ako misli kdo dobiti n. pr. 3 kubične metre drv, mora vplačati vsaki mesec 150 K. Drva bodo dobili samo oni, ki jih izkaže vodstvo, da so jih plačevali. Vodstva (ravnateljstva) naj tak izkaz učiteljstva z označbo stanovališča in natančno vpisano plačano vsoto denarja takoj in zanesljivo pošljejo ravnateljici Albinu Golobovi v Sp. Šiški, ki nalaga denar vsaki mesec sproti v deželni banki pod naslovom »Drva iz Črnomlja«, kakor to zahteva vladni poverjenik. Napravite za vsak mesec po 3 izvide! Tajništvo Ljub. učit. društva.

Koncert priredi na korist Učiteljskemu konvikt v Dijaški kuhinji v Kranju učiteljstvo kranjskega okraja, s prijaznim sodelovanjem pevskega zbora »Narodne čitalnice« v Kranju, in sicer: v Kranju v soboto dne 15. maja 1920 ob 1/2 9. uri zvečer v telovadnici »Sokola« — v Trzinu v nedeljo, dne 6. junija ob 4. uri popoldne v telovadnici »Sokola« — v Škofji Loki v nedeljo, dne 4. julija ob 4. uri popoldne v dvorani »Izobrazovalnega društva«.

Sporod: 1. F. Juvanc: Pastir. Moški zbor s tenorskim in baritonskim samosplovom. 2. A. Anđel: a) O jesenske duge noči, b) Igra kolo..., c) Česi me, česi! Hrvatske narodne pesmi za mešani zbor. 3. Fr. Gerbič: a) Sijaj, lunica! b) Ozka brvica, c) Vinska. Moški zbori v slovenskem narodnem značaju. 4. a) A. Dvořák: Gori v svet odšla si ti. Zbor Rusalk pod vodo iz opere »Rusalka«. b) P. Čajkovsky: Kar vas zalji je deklet. Zbor iz opere »Onegin«. Ženska četveroglasna zbor s spremljevanjem klavirja. 5. E. Adamci: a) Večerna pesem II. (Solnce se je skrlilo...). b) Petnajst let. Mešana zbor. 6. Ch. Berliot: Koncert v a molu za gosli in klavir. 7. V. Novak: Gorski kraj. Moški zbor s tonorskim samosplovom. 8. Iv. Barti: Potoku. Mešani zbor. — Cene prostorov v Kranju: Sedeži I., II. in III. vrste po 20 K; IV., V. in VI. vrste po 15 K; VII., VIII. in IX. vrste po 10 K; X., XI. in XII. vrste po 7 K; XIII., XIV., XV. in XVI. vrste po 4 K. Stojišče 2 K. Za diake 1 K. Z ozirom na dobrodelni namen se preplačila hvaležno sprejemajo. Predprodaja vstopnic za koncert v Kranju v trgovini g. Ferd. Sajovica, v Trzinu v trg. g. Iv. Maljaja, v Škofji Loki v trg. g. Raf. Thalerja. Cene prostorov za koncert v Trzinu in Škofji Loki bodo razvidne v trgovinah predprodaje vstopnic in zvečer pri blagajni v koncertnih dvoranah. Posebna vabila se ne razpošiljajo. Spored stane 2 K. dobi se pri blagajni.

— Koncert »Glasbene Matice« v Ljubljani. Opozarjamo na koncerta orkestralnega društva »Glasbene Matice« v Ljubljani, ki se bosta vršila v ponedeljek 10. in 17. maja v veliki Unionski dvorani. Iz sporeda omenjamo posebno Griegov klavirski koncert z orkestrom (v Ljubljani prvo izvajanje) in veliko Čajkovskijevo simfonijo »Pathétique«, ki je poleg Borodimove h-mol sinf. najlepša ruska sinfonija. Za koncert, ki bo nudil tudi pevske točke in točke za godalni orkester, vlada veliko zanimanje. Vstopnice in vzporedi z besedilom in razlago se dobivajo v trafikih v Prešernovi ulici.

— »Planinski vestnik« začne zopet izhajati, ako se oglasi 200 naročnikov. Zaključna šte. za l. 1914. stane 5 K, naročnina za celo leto pa 40 K. Člane SPD opozarjamo, naj se vsak, kdor želi prejemati list, javi pri Osrednjem odboru »Slovenskega planinskega društva« v Ljubljani.

— Aprozivni odbor ljubljanskega učiteljstva ima sejo v soboto 7. t. m. ob polsedih na prvi mestni ljudski šoli na Ledinu.

— Na državnem moškem učiteljskem v Mariboru je razpisano ravnateljsko mesto. Rok za vlaganje prošnje je določen do 20. maja 1920.

— Dekliška mešč. šola v Ptuj priredi dne 13. in 16. majnika »Majniški raj«. Na sporedu je: 1. Raj z loki. 2. Majniški raj (alegorična spevoigra z raji). 3. Slika: Majniški večer. Čisti dobiček prve uprizoritve se bo uporabil v prid Jugoslov. akad.